

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: **ОБЛІК, КОНТРОЛЬ І АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ
З ОПЛАТИ ПРАЦІ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**
(на матеріалах ХНТУ)

**ACCOUNTING, CONTROL AND ANALYSIS OF LABOUR
REMUNERATION PAYMENTS IN BUDGETARY INSTITUTIONS:
CURRENT STATE AND DEVELOPMENT PROSPECTS**
(on the materials of KNTU)

Виконала: здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти групи
60А
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування»

Тарчинська В.А.
(прізвище та ініціали)
Керівник: Пінчук Т.А.
(прізвище та ініціали)

Хмельницький - 2024 року

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри, д.е.н., професор

_____ Лариса СІДЕЛЬНИКОВА

«18» 09 2023 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

_____ Тарчинській Вікторії Андріївни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Облік, контроль і аналіз розрахунків з оплати праці в бюджетних установах: сучасний стан та перспективи розвитку (на матеріалах ХНТУ)

керівник роботи Пінчук Тетяна Анатоліївна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом закладу вищої освіти від «15» вересня 2023 року № 467-с

2. Строк подання роботи здобувачем 23 січня 2024 року

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні документи, підручники, навчальні посібники, періодичні видання, звітність ХНТУ.

4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра (перелік питань, які потрібно розробити) Теоретичні і методологічні основи обліку, контролю та аналізу розрахунків з оплати праці в бюджетних установах. Організація і методика обліку розрахунків з оплати праці в бюджетних установах. Контроль та аналіз розрахунків з оплати праці в бюджетних установах.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Робота містить 12 рисунків та 20 таблиць

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Консультант з написання I-III розділів	Тетяна ПІНЧУК, доцент	18.09.23	30.11.23
Консультант з нормоконтролю	Олена НОВОСЬОЛОВА, доцент	18.09.23	28.12.23

7. Дата видачі завдання _____ 18.09.2023 р. _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Огляд літературних джерел з теми	19.09.23-27.09.23	виконано
2.	Складання і затвердження плану роботи	28.09.23-09.10.23	виконано
3.	Написання 1 розділу	10.10.23-23.10.23	виконано
4.	Написання 2 розділу	24.10.23-07.11.23	виконано
5.	Написання 3 розділу	08.11.23-23.11.23	виконано
6.	Формулювання висновків за темою дослідження	24.11.23-30.11.23	виконано
7.	Оформлення роботи	01.12.23-28.12.23	виконано
8.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	29.12.23	виконано
9.	Подання роботи для перевірки у КСПНП	16.01.24	виконано
10.	Захист роботи в ЕК	23.01.24	

Здобувач _____ Вікторія ТАРЧИНСЬКА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Керівник роботи _____ Тетяна ПІНЧУК
(підпис) (ім'я та прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ.....	9
1.1. Розрахунки з оплати праці в бюджетних установах як об'єкт обліку, контролю та аналізу	9
1.2. Методологічні основи обліку, контролю та аналізу розрахунків з оплати праці в бюджетних установах	19
1.3. Оцінка сучасного стану розрахунків з оплати праці в бюджетних установах.....	27
ВИСНОВКИ ЗА РОЗДІЛОМ 1.....	37
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ	38
2.1. Формування облікової політики щодо розрахунків з оплати праці в бюджетних установах	38
2.2. Бухгалтерський облік розрахунків з оплати праці в бюджетних установах	46
2.3. Відображення облікової інформації про розрахунки з оплати праці в бюджетних установах у формах звітності	56
2.4. Організація обліку оплати праці в бюджетних установах з використанням автоматизованих інформаційних систем	64
ВИСНОВКИ ЗА РОЗДІЛОМ 2.....	70
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ.....	71
3.1. Державний фінансовий контроль операцій з обліку оплати праці в бюджетних установах.....	71
3.2. Аналіз розрахунків з оплати праці в ХНТУ	83
3.3. Напрями вдосконалення обліку, контролю та аналізу розрахунків з оплати праці в бюджетних установах.....	95
ВИСНОВКИ ЗА РОЗДІЛОМ 3.....	101
ВИСНОВКИ.....	102
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	107
ДОДАТКИ.....	120

АНОТАЦІЯ

В кваліфікаційній роботі магістра проведено дослідження економічної сутності розрахунків з оплати праці, порядку розрахунку та оподаткування заробітної плати у закладах вищої освіти, дана критична оцінка сучасного стану розрахунків з оплати праці в бюджетних установах.

Розкрито методику бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці в бюджетних установах, а саме: формування облікової політики, порядок відображення заробітної плати в системі синтетичних та аналітичних рахунків, у формах фінансової звітності, особливості організації обліку розрахунків з оплати праці в умовах використання інформаційних систем.

Розглянуті питання організації та методики державного фінансового контролю розрахунків з оплати праці в бюджетних установах, проведено аналіз їх динаміки та структури, факторного аналізу фонду оплати праці та середньої зарплати.

Ключові слова: облік, контроль, аналіз, розрахунки з оплати праці, бюджетні установи, сучасний стан, перспективи розвитку.

ВСТУП

Актуальність теми. Бухгалтерський облік заробітної плати, як відомо, є одним із самих трудомістких і складних, саме тому раціональна, правильно побудована організація бухгалтерського обліку заробітної плати має важливе значення для забезпечення достовірності даних про об'єкти обліку. Організація бухгалтерського обліку заробітної плати залежить від зовнішніх та внутрішніх факторів, основні з яких такі: мета та завдання організації бухгалтерського обліку заробітної плати, законодавчо - нормативна база, внутрішня політика оплати праці, статус суб'єкта господарювання, форми та системи оплати праці, які використовує суб'єкт господарювання, новітні інформаційні технології, організація синтетичного та аналітичного обліку нарахування, оподаткування та виплати заробітної плати. Кожен із перелічених факторів впливає на ефективність організації обліку заробітної плати, визначає проблемні аспекти організації обліку та потребує їх вирішення. Натепер організація бухгалтерського обліку заробітної плати має цілу низку проблемних питань, які потребують додаткових досліджень та доопрацювань.

Велике значення також має організація синтетичного та аналітичного обліку заробітної плати. І головне, у цьому випадку йдеться не про кількість відкритих аналітичних рахунків на підприємстві, а про призначення інформації, яка на них формується, її корисності, достовірності для прийняття управлінських рішень.

Важлива особливість бюджетної сфери полягає в тому, що основна частка видатків по фінансуванню організацій і установ цієї сфери припадає на частку державного бюджету. Частка видатків бюджету склала близько чверті видатків на оплату праці. Це співвідношення різне по галузях бюджетної сфери і визначається соціальним призначенням і характером послуг, які організації і установи цих галузей надають населенню [100, с.411].

Праця працівників даної галузі одна з найскладніших видів діяльності, а більшість професій вимагають високого рівня підготовки і наявності спеціальної

освіти. Галузі бюджетної сфери відрізняє висока потреба у фахівцях з вищою професійною освітою. Сферою прямої і безпосередньої дії держави є регулювання оплати праці працівників бюджетних організацій.

За останні два роки рівень оплати праці працівників в галузях бюджетної сфери істотно зріс. Але не дивлячись на зростання, що мало місце, рівень оплати праці в бюджетній сфері залишається дуже низьким.

Також несприятливо складається співвідношення між заробітною платою працівників бюджетної сфери і промисловості, яке з 70-80% в дореформений період знизилося до 50-52% і було найнижчим за останні 30 років. За сім місяців поточного року це співвідношення істотно покращало, що обумовлене підвищенням тарифних ставок і окладів працівників бюджетної сфери [100, с.412].

Основна причина такої ситуації в оплаті праці працівників бюджетної сфери в першу чергу обумовлена економічними причинами, недоліком фінансових коштів, що направляються на оплату праці. Разом з тим істотні відмінності в динаміці оплати праці в галузях промисловості і бюджетної сфери указують на те, що сама система оплати праці в бюджетній сфері потребує вдосконалення.

Оплата праці працівників організацій бюджетної сфери в даний час здійснюється на основі Єдиної тарифної сітки (далі - ЄТС). Вона забезпечила ухвалення узгоджених рішень по підвищенню рівня оплати праці для всіх категорій працівників бюджетної сфери в цілях компенсації зростання споживчих цін, функціонування механізму підтримки співвідношень по тарифних ставках (окладам) для забезпечення необхідної єдності диференціації оплати праці відповідно до його складності.

Система оплати праці працівників організацій бюджетної сфери крім тарифних ставок і окладів ЄТС включає значну кількість доплат, надбавок, а також інших елементів підвищення тарифних ставок, які встановлені нормативними правовими актами.

Необхідність реформування організації оплати праці працівників організацій бюджетної сфери диктується наступними причинами:

- із зміною системи взаємин державного бюджету і територіальних бюджетів

система оплати праці на основі ЄТС вступає в суперечність з чинним законодавством. Фінансування установ бюджетної сфери місцевого підпорядкування здійснюється за рахунок засобів бюджету даної території, що забезпечується наявністю власних джерел доходів і правом самостійно визначати напрями їх витрачання;

- істотні територіальні відмінності у вартості життя населення обумовлюють необхідність в підтримці різних рівнів заробітної плати по регіонах країни. Встановлені для всіх територій тарифні ставки і оклади ЄТС далеко не повною мірою враховують диференціацію рівнів вартості життя по регіонах України;

- із зниженням темпів інфляції жорстка систематизація посад в рамках ЄТС стає невиправданою. Застосування системи оплати праці на основі ЄТС не дозволяє враховувати особливості діяльності окремих категорій працівників різних галузей бюджетної сфери не сприяє і не створює у них зацікавленості в підвищенні результативності праці в поліпшенні роботи організацій і установ галузі;

- що в рамках діє системи оплати праці на основі ЄТС і регулюючих її нормативно-правових актів по галузях бюджетної сфери, важко здійснити систематизацію надтарифних виплат з урахуванням вимог кодексу.

Зв'язок роботи з науково-дослідними кафедральними темами.
Кваліфікаційна робота магістра виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Херсонського національного технічного університету та в межах науково-дослідної теми «Фінансові інструменти сталого розвитку України в умовах системної економічної трансформації» (номер державної реєстрації 0121U112967). У даній роботі автор дослідив сучасний стан та перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу розрахунків з оплати праці в бюджетних установах.

Теоретичне і практичне значення теми. Тема дослідження має важливе як теоретичне, так і практичне значення, оскільки витрати на оплату праці в бюджетних установах складають понад 85% витрат діяльності. Тому ефективно

управління такими розрахунками є запорукою успішної та довготривалої діяльності установи.

Мета і задачі роботи. Метою кваліфікаційної роботи магістра є розробка методологічних рекомендацій і пропозицій щодо удосконалення обліку, контролю та аналізу розрахунків з оплати праці в бюджетних установах.

Реалізація мети дослідження зумовила об'єктивну необхідність виявлення і розв'язання таких завдань:

- розглянути теоретичні основи, структуру та функції розрахунків з оплати праці в бюджетних установах;

- розглянути методологічні основи обліку, контролю та аналізу розрахунків з оплати праці в бюджетних установах;

- визначити проблеми і перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу розрахунків з оплати праці в бюджетних установах на основі проведеного критичного огляду наукової літератури;

- розглянути організацію облікового процесу в бюджетній установі, проаналізувати діючу методику обліку розрахунків з оплати праці в бюджетних установах, дослідити особливості їх відображення у формах звітності;

- розглянути методику державного фінансового контролю розрахунків з оплати праці в бюджетних установах;

- провести структурно-динамічний та факторний аналіз розрахунків з оплати праці в бюджетних установах;

- розробити рекомендації з вдосконалення обліку, контролю та аналізу розрахунків з оплати праці в бюджетних установах.

Об'єктом дослідження є розрахунки з оплати праці в бюджетних установах.

Предметом дослідження є перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу розрахунків з оплати праці в бюджетних установах.

Суб'єктом дослідження виступає бюджетна установа Херсонський національний технічний університет (далі - ХНТУ).

Методи дослідження. У процесі дослідження були використані такі

методи: методи теоретичного узагальнення і порівняння – для розкриття методологічних основ обліку, контролю та аналізу розрахунків з оплати праці в бюджетних установах; методи статистичного аналізу – для вивчення, групування і наочного зображення емпіричних даних при аналізі розрахунків з оплати праці; методи загальнонаукової абстракції, індукції та дедукції, аналізу і синтезу – при розробці пропозицій щодо удосконалення обліку, контролю та аналізу розрахунків з оплати праці в бюджетних установах.

Інформаційною базою дослідження є наукові статті, доповіді вітчизняних і зарубіжних вчених за обраною проблематикою; матеріали науково-практичних конференцій, законодавчі та нормативні документи України, спеціалізовані періодичні видання, первинні документи, облікові реєстри, форми звітності ХНТУ за 2021-2023 рр.

Наукова новизна одержаних результатів. Реалізація підходу забезпечила отримання в процесі дослідження таких науково обґрунтованих результатів:

удосконалено:

- методичні підходи до аналізу розрахунків з оплати праці у закладах вищої освіти, що дає можливість виявлення зон ризику та підвищення ефективності управління витратами діяльності установи;

набули подальшого розвитку:

- методологічні аспекти SWOT-аналізу заробітної плати науково-практичних працівників в Україні в умовах європейської інтеграції;
- організаційно-методичні аспекти впровадження і підвищення ефективності функціонування інформаційних систем обліку, контролю та аналізу для підвищення оперативності і аналітичності інформації, що використовується в системі управління витратами.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення достовірності, оперативності та обліку розрахунків з оплати праці в бюджетних установах, що сприятиме посиленню ефективності управління діяльністю установи. Результати досліджень з удосконалення обліку, контролю та аналізу розрахунків з оплати праці в

бюджетних установах можуть бути використані в практиці діяльності ХНТУ.

Особистий внесок магістра. Усі подані в кваліфікаційній роботі магістра рекомендації і пропозиції щодо вдосконалення обліку, контролю та аналізу розрахунків з оплати праці в бюджетних установах автор розробив особисто.

Апробація результатів дослідження. За результатами проведеного дослідження опубліковано 2 наукові праці, з них одна у матеріалах міжнародної та одна 2 у всеукраїнській науково-практичних конференціях.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 103 сторінках друкованого тексту. Робота містить 20 таблиць, 12 рисунків, 2 додатки. Список використаних джерел налічує 101 найменування.

Перший розділ присвячено теоретичним і методологічним основам обліку, контролю та аналізу розрахунків з оплати праці в бюджетних установах. Проведено дослідження економічної сутності розрахунків з оплати праці, порядку розрахунку та оподаткування заробітної плати у закладах вищої освіти, дана критична оцінка сучасного стану розрахунків з оплати праці в бюджетних установах.

У другому розділі розкрито методика бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці в бюджетних установах, а саме: формування облікової політики, порядок відображення заробітної плати в системі синтетичних та аналітичних рахунків, у формах фінансової звітності, особливості організації обліку розрахунків з оплати праці в умовах використання інформаційних систем.

У третьому розділі розглянуті питання організації та методики державного фінансового контролю розрахунків з оплати праці в бюджетних установах, проведено аналіз їх динаміки та структури, факторного аналізу фонду оплати праці та середньої зарплати.